

Perehdyttämisoapas työpaikkaohjaajalle

LUKUVUOSI 2017-2018

Maatalousalan perustutkinto
Ruukin maaseutuopisto

Sisällys

Oppaan tarkoitus	2
Mitä ammatillinen koulutus on?	2
Mitä työssäoppiminen on?	2
Sopimukset	3
Työpaikkaohjaaja	3
Työssäoppimisen ohjaaminen ja perehdyttäminen	3
Työturvallisuus	4
Palautteen antaminen	4
Työssäoppimisen arviointi	4
Ammattiosaamisen näytöt	5
Arviointiasteikko osaamisen arviointiin	5
Arvioinnin kohteet	5
Opiskelijan poissaolo	6
Työssäoppimisen aiheet	6
Oppilaitoksen yhteystiedot	6

Oppaan tarkoitus

Työssäoppiminen on ammattitaidon kartuttamista työtä tekemällä aidoissa työtilanteissa. Opiskelija saa realistisen kuvan maatalousyrittäjien arjesta työskentelemällä osana yrityksen työyhteisöä. Tämä opas on tiivistetty ohjeistus työssäoppimisen ohjaajalle.

Mitä ammatillinen koulutus on?

Ruukin maaseutuopistossa opiskellaan Maatalousalan perustutkintoa, jonka laajuus on 180 osaamispistettä (osp). Opiskelijat valmistuvat Maatilatalouden koulutusohjelmasta maaseutuyrittäjiksi.

Perustutkintoon sisältyy 135 osp ammatillisia opintoja, 30 osp ammattitaitoa täydentäviä opintoja ja 15 osp vapaasti valittavia opintoja. Opiskelijalle on nimetty ryhmänohjaaja sekä ohjaajat erilaisin teemoin toteutettaviin työssäoppimisiin.

Mitä työssäoppiminen on?

Opiskelijoiden opetussuunnitelmaan sisältyy työssäoppimista vähintään 36 osp. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan oma henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa mm. suunnitellaan työssäoppimisen määrä. Osa opiskelijan työssäoppimisesta suoritetaan koulun maatilalla (yleensä ensimmäisen vuoden työssäoppiminen), mutta suuri osa suoritetaan toimivissa maatalousalan yrityksissä (maatilat, huoltokorjaamot, maatalouskaupat). Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella työssäoppimalla myös ulkomailla.

Työssäoppiminen perustuu opetussuunnitelmaan. Työssäoppiessa opitaan uutta ja harjoitellaan maaseutualueen yritysten rutiinitöitä. Työssäoppimisjaksolla opiskelija saa realistisen kuvan työelämästä ja oppii toimimaan työelämäyhteisössä.

Työssäoppiminen on

- ✓ *tavoitteellista*
- ✓ *ohjattua*
- ✓ *arvioitua*

Työssäoppimista säätelee laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta.

Työssäoppiminen toteutetaan opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja opettajan yhteistyönä. Yhteistyössä pyritään ennen kaikkea siihen, että työpaikat saavat osaavia työntekijöitä myös tulevaisuudessa. Työpaikkaohjaaja ohjaa opiskelijan oppimista työelämän näkökulmasta. Ammattitaitovaatimusten mukaisen oppimisen ja arvioinnin päävastuu on kuitenkin opettajalla, joka ohjaa opiskelijan ohjaamista työpaikalla. Opiskelijalla on vastuu omasta tavoitteellisesta oppimisestaan.

Opiskelijalla on työssäoppimiseen liittyviä tehtäviä, joihin hän tarvitsee tietoa työpaikkaohjaajalta. Opiskelija täyttää myös työajan- ja oppimisenseurantalomaketta.

Sopimukset

Työssäoppimisesta tehdään aina kirjallinen sopimus koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välillä. Sopimus toteutetaan yleensä ilman työsuhdetta ja palkkaa.

Sopimus koulutuksen järjestämisestä on koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välille tehty yleissopimus, jossa vahvistetaan työssäoppimisen pelisäännöt. Sovittavia asioita ovat koulutusalat joita sopimus koskee, eri osapuolten tehtävät ja vastuut, voimassaoloaika, vakuutusturva sekä muut erikseen sovittavat asiat. Koulutuksen järjestäjä ja työpaikka allekirjoittavat sopimuksen ja kumpikin saa sopimuksesta oman kappaleen. Sopimus voidaan tehdä myös toistaiseksi voimassaolevaksi ja sen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjän puolelta rehtori.

Opiskelijan suunnitelma työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöstä on asiakirja, joka tehdään opiskelijan ja työpaikan välille. Asiakirjaan kirjataan työssäoppimisen suunnitelma, sisältö ja tavoitteet. Opiskelijan suunnitelman allekirjoittavat opiskelija, työpaikkaohjaaja sekä ohjaava opettaja.

Työpaikkaohjaaja

Työpaikkaohjaaja on opiskelijan lähin tuki työssäoppimispaikalla. Työpaikkaohjaaja on työnantajan nimeämä henkilö, joka on kokenut ammattilainen ja toimii yhteistyössä ohjaavan opettajan kanssa. Työpaikkaohjaaja perehdyttää opiskelijaa työtehtäviin ja työturvallisuuteen sekä valvoo niiden suorittamista. Palautetta tulisi antaa usein ja sen tavoitteena on motivoida, kannustaa sekä ohjata opiskelijaa tavoitteiden mukaiseen oppimiseen. Säännölliset palautetuokiot auttavat opiskelijaa kehittymään ammatissaan. Työpaikkaohjaajien tueksi tarjotaan myös koulutusta oppilaitosten taholta. Työpaikkaohjaaja vastaa siitä, että opiskelija ei toimi työtehtävissään yksin.

Työssäoppimisen ohjaaminen ja perehdyttäminen

Opiskelijoiden työelämäkokemukset vaihtelevat paljon ja joillekin ensimmäinen työssäoppimispaikka on samalla ensimmäinen kokemus työelämästä. On tärkeää, että opiskelija perehdytetään työpaikkaan ja työelämän pelisääntöihin työssäoppimisjakson alussa.

Opiskelijan perehdyttäminen on työpaikan vastuulla. Perehdyttäminen kannattaa pilkkoa osiin ja varata siihen riittävästi aikaa. Perehdyttämisessä voi käyttää erilaisia tukikeinoja, esimerkiksi työpaikan omia perehdytysmateriaaleja, nettisivuja, videoita ja kuvia.

Perehdyttämisen tarkoituksena on

- ✓ *luoda opiskelijalle kokonaiskuva yrityksestä, työympäristöstä ja työyhteisöstä*
- ✓ *auttaa opiskelijaa tutustumaan työtehtäviin ja niissä tarvittavaan osaamiseen*
- ✓ *luoda turvallinen ilmapiiri oppimiselle*
- ✓ *vähentää opiskelijan epävarmuutta uudessa tilanteessa*
- ✓ *varmistaa eri työtehtävien oppiminen ja työturvalliset toimintatavat*

Perehdyttämisen tuloksena opiskelija tutustuu

- ✓ *työpaikkaan – organisaatio, tavat, toiminta-ajatus, sidosryhmät ja asiakkaat*
- ✓ *työyhteisöön – työtoverit ja sidosryhmät*
- ✓ *työympäristöön – koneet, laitteet ja tilat*
- ✓ *työtehtävään – välineet, säännöt, rutiinit ja käytännöt*

Työpaikkaohjaajan tehtävänä on luoda opiskelijalle mahdollisuuksia oppia ja hankkia tietoa erilaisin tavoin. Hän ohjaa työssäoppimista ja suunnittelee soveltuvia työtehtäviä yhdessä opettajan kanssa erilaisille opiskelijoille. Työssäoppimista ohjataan jatkuvasti työn ohessa sekä suunnitelluissa ohjauskeskusteluissa

Käytännön vinkkejä työssäoppimisen ohjaamiseen

- ✓ *opasta työtehtäviin ytimekkäästi ja selkeästi, varmista ohjeistuksen ymmärtäminen*
- ✓ *näytä, miten työ tehdään*
- ✓ *opasta monivaiheinen työ yksi vaihe kerrallaan*
- ✓ *muistin tukena voi käyttää kirjallista tai kuvallista työohjetta*
- ✓ *vältä sarkasmia ja kaksois-merkityksiä*
- ✓ *varmista, että opiskelija on ymmärtänyt annetut ohjeet*
- ✓ *pyri selvittämään mahdollinen ongelmatilanne heti, tarvittaessa ota yhteys opettajaan.*

Työturvallisuus

Työpaikkaohjaajan ja oppilaitoksen on yhdessä varmistettava, että opiskelija on perehtynyt työhön ja osaa noudattaa työturvallisuusohjeita. Työssäoppimisen aikana opiskelijan työturvallisuudesta vastaa työnantaja.

Opiskelija noudattaa työturvallisuuteen liittyviä määräyksiä ja käyttää suojavälineitä, jos työ sitä vaatii. Jos opiskelija on ilman suojavälineitä ja hänelle sattuu onnettomuus, hän voi itse joutua korvaamaan vahingot. Työnantajan on huolehdittava siitä, että työpaikalla on järjestetty ensiapu onnettomuustilanteissa.

Palautteen antaminen

Jo työssäoppimisen alkuvaiheessa on hyvä antaa välitöntä palautetta opiskelijan taitojen kehittymisestä ja työtavasta. Näin opiskelija saa tietoa siitä, miten hän on päässyt työskentelyssään alkuun ja miten hänen tulisi kehittää työskentelyään.

Palautteesta seuraa varmuutta sekä uskallusta tehdä ja työskennellä.

Palautteen antamisella ja saamisella on suuri merkitys. Palautteen antaminen on osa opiskelijan ohjausta, oli se sitten arviointikeskusteluissa esiin tulevaa tai jatkuvaa työssäoppimisjakson aikana annettavaa palautetta. Palautteen antaminen liittyy läheisesti myös arviointiin. Palaute on viisainta kohdistaa opiskelijan toimintaan, ei hänen persoonaansa. Työpaikkaohjaajan kannattaa ilmaista omat havaintonsa työtehtävän sujumisesta, mutta jättää tulkinnat ja uskomukset pois. Kuvaile siis tilannetta ja tapahtunutta, älä tuomitse.

Työssäoppimisen arviointi

Työssäoppimisjakson päätteeksi käydään arviointikeskustelu, jossa kaikki osapuolet antavat palautetta työssäoppimisjakson onnistumisesta. Sekä työnantajan että

opiskelijan antama palaute työssäoppimisjakson onnistumisesta on tärkeää myös oppilaitokselle koulutuksen kehittämisen kannalta. Työssäoppimisesta ei anneta opiskelijalle arvosanaa, mutta palautetta voidaan antaa kirjallisesti erillisellä lomakkeella, joka palautetaan oppilaitokselle.

Ammattiosaamisen näytöt

Opiskelija suorittaa työpaikalla myös ammattiosaamisen näytön. Ammattiosaamisen näytöt perustuvat koulutuksen järjestäjän näyttösuunnitelmaan, ja ne sovitaan jokaisen opiskelijan kanssa yksilöllisesti työelämän mahdollisuuksien mukaan. Näyttö arvioidaan tutkinnon perusteiden kriteereiden mukaisesti kolmikantaisesti, eli opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija arvioivat opiskelijan osaamista.

Arviointiasteikko osaamisen arviointiin

- ✓ tyydyttävä (T1). Opiskelija selviytyy ohjattuna tutuista ja toistuvista alan työtehtävistä
- ✓ hyvä (H2). Opiskelija työskentelee järjestelmällisesti ja sujuvasti alan työtehtävissä
- ✓ kiitettävä (K3). Opiskelija tekee omatoimisesti ja sujuvasti alan työtehtäviä

Arvioinnin kohteet

Oppilaitoksen työssäoppimisenohjaaja perehdyttää työpaikkaohjaajan ko. tutkinnon osan ammattiosaamisen näytön arviointiin ja arvioinnin kohteisiin. Perehdytyksessä kerrotaan näytön työtehtävistä ja niiden arvioinnista. Arvioinnin kohteet perustuvat tutkinnon perusteisiin, joihin myös työpaikkaohjaajan tulee perehtyä ennen työssäoppimista. Näytöstä arvioinnin yhteydessä täytetään näytön arviointilomake. Alla on kuvattu yleisellä tasolla tutkinnon perusteiden neljä arviointikriteeriä. Jokaisella tutkinnon osalla on kuitenkin omat täsmennetyt kriteerit.

1. Työprosessin hallinta

Seurataan, osallistuuko opiskelija oman työnsä suunnitteluun ja ymmärtääkö hän eri työvaiheiden tarkoituksen. Opiskelijan tulisi osata siirtyä työvaiheesta seuraavaan itsenäisesti ja tehdä työnsä valmiiksi. Työn laadun tulisi olla hyvää ja lopputuloksen sellainen kuin on sovittu.

2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Seurataan, osaako opiskelija valita oikeat materiaalit ja käyttää niitä oikein. Opiskelijan tulisi hallita työmenetelmät ja käyttämänsä työvälineet. Niistä tulisi huolehtia oikein työn päätyttyä.

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta

Seurataan, tunteeo opiskelija työssä tarvittavat tiedot ja pystyykö hän soveltamaan tietoa uudessa tilanteessa.

4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Seurataan, tunteeo opiskelija työssä olevat vaaratilanteet ja osaako hän pitää huolta omasta työkyvystään noudattaen turvallisuusohjeita ja määräyksiä. Opiskelijan tulisi etsiä tietoa ja ratkoa ongelmia itsenäisesti.

Opiskelijan poissaolo

Jos opiskelija on pois työpaikalta ilman yhteistä sopimusta, tulee poissaolosta heti ilmoittaa ohjaavalle opettajalle. Mikäli opiskelija sairastuu työssäoppimisjaksolla, pitää hänen toimittaa sairauslomatodistus sekä työpaikalle että oppilaitokselle. Mikäli työpaikalla tapahtuu työtapaturma, tulee tästä viipymättä ilmoittaa oppilaitokselle.

Työssäoppimisen aiheet

Työssäoppimisen laajuutta ei enää mitata aikaperusteisesti, vaan osaamisperusteisesti. Karkeasti voi kuitenkin laskea, että 1 osaamispiste on 27 tuntia työssäoppimista (eli esimerkiksi 5 osp = 135 h työtä). Opiskelijalle varataan aikaa osaamisen kerryttämiseen yllä mainitulla kaavalla. Jos opiskelija omaksuu opiskeltavat asiat nopeammin, voidaan työssäoppimisen aikaa lyhentää yhteisesti sopimalla, tai toisin päin.

Työajat sovitaan työehtosopimuksen mukaisesti työpaikan aikataulujen mukaan. Alle 18-vuotiaasta opiskelijasta on tehtävä lain mukaan ilmoitus työsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen tekee koulutuksenjärjestäjä.

Oppilaitoksen yhteystiedot

Ruukin maaseutuopisto
Sammalkankaantie 280
92400 Ruukki.
www.raahenedu.fi/rmo
etunimi.sukunimi@raahenedu.fi
040-1357 180

Ruukin maaseutuopistossa voit suorittaa kolmivuotisen maatalousalan, hevostalouden tai luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon. Tutkinnot antavat valmiudet toimia alalla yrittäjänä tai työntekijänä. Maatalousalalta valmistuvat ovat maaseutuyrittäjiä, hevostalusalalta joko hevostenhoitajia tai ratsastuksenohjaajia ja luontoalalta (riistapainotteinen) luonto-ohjaajia.